

Олефір Л. І.,

кандидат юридичних наук, доцент,
доцент кафедри формування та розвитку
професійної компетентності персоналу ДКВС України
Інституту професійного розвитку,
Пенітенціарна академія України, м. Чернігів, Україна
ORCID: 0000-0003-4565-8968;

Лілікович П. В.,

кандидат наук з державного управління,
доцент кафедри формування та розвитку
професійної компетентності персоналу ДКВС України
Інституту професійного розвитку,
Пенітенціарна академія України, м. Чернігів, Україна
ORCID: 0009-0007-7638-9445;

Євсєєнков Т. В.,

старший викладач кафедри формування та розвитку
професійної компетентності персоналу ДКВС України
Інституту професійного розвитку,
Пенітенціарна академія України, м. Чернігів, Україна
ORCID: 0000-0003-0801-3490

ФІЗИЧНА, ДИНАМІЧНА ТА ПРОЦЕДУРНА БЕЗПЕКА В МІСЦЯХ ПОЗБАВЛЕННЯ ВОЛІ: МІЖНАРОДНІ СТАНДАРТИ, ПРАКТИКА ЄСПЛ ТА УКРАЇНСЬКИЙ КОНТЕКСТ

У статті здійснено комплексний аналіз фізичної, динамічної та процедурної безпеки в місцях позбавлення волі крізь призму міжнародних стандартів, практики ЄСПЛ та сучасного реформування пенітенціарної системи України. Обґрунтовано, що безпека має розглядатися як складова позитивних зобов'язань держави щодо забезпечення прав людини, а не лише як ізоляційно-репресивний механізм. Проаналізовано Європейські пенітенціарні правила, Правила Нельсона Мандели та рішення ЄСПЛ, а також висвітлено ключові проблеми національної практики. Зроблено висновок про доцільність використання трикомпонентної моделі безпеки як методологічної основи подальших реформ.

Ключові слова: місця позбавлення волі, фізична безпека, динамічна безпека, процедурна безпека, міжнародні стандарти, Європейський суд з прав людини, заборона катувань, пенітенціарна реформа в Україні.

Постановка проблеми. Забезпечення належного рівня безпеки в місцях позбавлення волі є однією з ключових функцій

держави та важливою складовою її позитивних зобов'язань у сфері прав людини. Традиційно безпека в установах виконання покарань в Україні зводилася переважно до фізичної охорони та режимно-ізоляційних заходів, що відповідало репресивній моделі пенітенціарної політики. Проте сучасні міжнародні стандарти та практика Європейського суду з прав людини формують комплексне розуміння безпеки, яке охоплює фізичний, динамічний і процедурний компоненти.

Водночас аналіз національної практики свідчить про наявність системних проблем, пов'язаних із застарілою інфраструктурою, недостатньою реалізацією принципів динамічної безпеки, дефіцитом підготовки персоналу та неефективністю процедурних гарантій запобігання насильству й жорстокому поводженню. Невідповідність між задекларованими міжнародними стандартами та реальною практикою функціонування пенітенціарних установ обумовлює необхідність наукового осмислення змісту трикомпонентної моделі безпеки та визначення напрямів її імплементації в українську пенітенціарну систему.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Проблематика фізичної, динамічної та процедурної безпеки в місцях позбавлення волі активно досліджується в сучасній правовій науці та практиці. Міжнародні стандарти, зокрема Європейські пенітенціарні правила, Правила Нельсона Манделі та документи Ради Європи, формують концепцію безпеки як комплексного правозахисного інституту. Практика ЄСПЛ (*Kudła v. Poland*, *Karabet and Others v. Ukraine*, *Sukachov v. Ukraine*, *Nevmerzhitsky v. Ukraine*) конкретизує позитивні зобов'язання держави щодо запобігання жорстокому поводженню. Вітчизняні науковці та моніторингові органи (СРТ, Омбудсман) акцентують на системних проблемах фізичної інфраструктури, дефіциті динамічної безпеки та недостатній ефективності процедурних гарантій, що зумовлює необхідність подальших комплексних досліджень і реформування пенітенціарної системи.

Формулювання мети. Метою статті є комплексний аналіз фізичної, динамічної та процедурної безпеки в місцях позбавлення волі крізь призму міжнародних стандартів, практики ЄСПЛ та українського контексту реформування пенітенціарної системи.

Виклад основного матеріалу. Європейські пенітенціарні правила (далі – ЄПП) прямо закріплюють необхідність поєднання різних видів безпеки: у правилі 51.2 зазначено, що безпека, забезпечувана фізичними бар'єрами та технічними засобами, має доповнюватися динамічною безпекою, яку забезпечує аварійний персонал, що спостерігає та знає ув'язнених, які перебувають під їхнім контролем [1].

Правила Нельсона Мандели (оновлені Мінімальні стандартні правила поведінки з в'язнями) підкреслюють важливість належного управління, ведення документації та спеціалізованої підготовки персоналу. Окремо вказується на значення динамічної безпеки в контексті навчання персоналу (правило 76(c)) й використання реєстрацій та процедур як інструменту запобігання жорсткому поведінку [2].

У низці посібників ООН та Ради Європи (зокрема *UNODC Handbook on Dynamic Security and Prison Intelligence, Dynamic Security Handbook*, керівництва для національних превентивних механізмів) наголошено, що ефективна система безпеки у в'язницях можлива лише за умови збалансованого розвитку фізичної, динамічної та процедурної складових, які мають працювати в єдиній логіці управління ризиками й поваги до прав людини [3].

Українські дослідники (І. В. Боднар та ін.) узагальнюють сучасні підходи, вказуючи, що:

– фізична безпека – це конструктивні й технічні елементи (планування колоній, огорожі, інженерні засоби, системи контролю, які унеможливають втечі та несанкціонований доступ);

– процедурна безпека – це система правових і організаційних процедур (режим, облік, пропускний контроль, порядок обшуків, класифікація та розміщення ув'язнених, управління інцидентами);

– динамічна безпека – це особливий стиль управління установою, заснований на налагоджених стосунках між персоналом і ув'язненими, постійному спілкуванні, знанні індивідуальних особливостей кожної особи та ранньому виявленні ризиків [4, с. 97–98].

Таким чином, трикомпонентна модель є не лише теоретичною конструкцією, а й інструментом аналізу відповідності національної пенітенціарної практики міжнародним стандартам.

Фізична безпека традиційно сприймається як «ядро» пенітенціарної безпеки, оскільки пов'язана з архітектурою, технічним оснащенням та інженерними системами: стіни, огорожі, решітки, замки, системи відеоспостереження, освітлення, сигналізації, контроль периметра тощо.

Міжнародні стандарти висувають до цих елементів дві ключові вимоги:

1. Мінімальна необхідність і пропорційність. ЄСПП вимагають, щоб застосовувані заходи безпеки були мінімально достатніми для забезпечення належної охорони, не перетворюючи режим на надмірно репресивний або принизливий [1].

2. Несуперечність правам людини. Правило 1 Правил Мандели прямо вказує, що безпека персоналу й ув'язнених має забезпечуватися з повагою до їхньої гідності; фізична інфраструктура не може використовуватися як інструмент завдання страждань (наприклад, тривалого тримання в темних, погано вентильованих, переповнених камерах) [2].

Практика ЄСПЛ переконливо демонструє, що неналежний стан фізичного середовища може сам по собі становити порушення ст. 3 ЄКПЛ. У рішенні «Kudła v. Poland» Суд сформулював загальний стандарт: держава зобов'язана забезпечити умови тримання, сумісні з повагою до людської гідності, не допускаючи страждань, які перевищують «неминучий рівень» страждань, притаманних позбавленню волі [5].

У справі «Sukachov v. Ukraine» ЄСПЛ визнав, що поєднання переповненості камер, поганої вентиляції, освітлення, санітарних умов, обмеженості прогулянок і тривалості тримання становило нелюдське та таке, що принижує гідність, поведження [6]. Ця справа показує, що фізична безпека (у сенсі замкненого простору, периметра, контролю) не може виправдовувати ігнорування елементарних вимог до житлової площі, доступу до повітря, санітарії й медичної допомоги.

Для України проблема застарілої інфраструктури та хронічної переповненості багаторазово відзначалася як Комітетом із запобігання катуванням (далі – КЗК), так і ЄСПЛ, що зумовлює необхідність системної модернізації фізичних умов тримання [7].

Динамічна безпека – один із найважливіших, але й найскладніших компонентів. Вона ґрунтується не стільки на «залізі» й мурах, скільки на якісних стосунках між персоналом і ув'язненими, постійній присутності працівників у житлових секціях, діалозі, розумінні настроїв і конфліктів у колективі [3].

У міжнародних документах динамічна безпека описується як:

- система щоденної взаємодії персоналу з ув'язненими, заснована на повазі, чітких межах і послідовності;
- інструмент раннього виявлення ризиків (підготовки втечі, масових заворушень, самоушкоджень, нападів);
- частина реабілітаційного середовища – через залучення ув'язнених до праці, освіти, програм ресоціалізації, що зменшує напруженість та агресію [8, с. 20].

ЄСПП і Правила Мандели прямо пов'язують динамічну безпеку з підготовкою персоналу: від працівників очікується не лише вміння застосовувати силу, а й навички комунікації, деескалації конфліктів, розпізнавання ознак радикалізації, самогубної поведінки тощо.

Як свідчать доповіді КЗК та рішення ЄСПЛ, українська практика досі нерідко спирається на «силову» модель реагування на конфлікти (масові обшуки, залучення спеціальних підрозділів, застосування спецзасобів), що може призводити до порушень ст. 3 Конвенції.

Процедурна безпека охоплює нормативні та організаційні процедури, які регулюють режим установи, порядок розміщення, переміщення і контролю за ув'язненими, здійснення обшуків, дисциплінарні стягнення, застосування сили та спецзасобів, документування інцидентів [4, с. 98].

Міжнародні стандарти наголошують на кількох ключових елементах процедурної безпеки:

- Прозорі, чітко прописані правила (house rules), які доводяться до відома кожного ув'язненого доступною мовою.
- Індивідуальна оцінка ризиків і класифікація ув'язнених з урахуванням їхньої небезпечності, уразливості, ризиків суїциду, радикалізації тощо [9].

– Належна реєстрація та ведення особових справ – як засіб обліку, так і важливий інструмент запобігання катуванням

(фіксація переміщень, застосування сили, медичних оглядів, дисциплінарних стягнень) [1].

– Ефективні внутрішні та зовнішні механізми скарг, включно з доступом до національного превентивного механізму, судового та квазісудового контролю.

У рішенні «Kudła v. Poland» ЄСПЛ підкреслив, що обов'язки держави за ст. 3 мають не лише матеріальний, а й процесуальний характер: особа повинна мати ефективний засіб захисту від неналежних умов тримання та можливість домогтися покращення ситуації або компенсації [5].

У справі «Sukachov v. Ukraine» Суд прямо вказав на системний характер проблем із доступними засобами юридичного захисту щодо умов тримання, зобов'язавши Україну запровадити ефективні превентивні та компенсаційні засоби правового захисту [6]. Це яскравий приклад того, що процедурна безпека охоплює не лише внутрішні правила колонії, а й загальнодержавні процесуальні механізми.

У справі «Karabet and Others v. Ukraine» ЄСПЛ розглядав події, пов'язані з масовою «безпековою» операцією із залученням спецпідрозділу в Ізяславській колонії, яка супроводжувалася побиттям, приниженням та залякуванням ув'язнених після протесту. Суд визнав порушення ст. 3 Конвенції, кваліфікувавши дії як нелюдське та таке, що принижує гідність, поводження [10].

Це рішення демонструє, що безпекові заходи не можуть бути прикриттям для насильства: процедурна безпека вимагає чітких правил проведення обшуків, операцій «наведення порядку», пропорційності застосування сили, відеофіксації, можливості ефективного розслідування скарг.

У справі «Nevmerzhitsky v. Ukraine» ЄСПЛ визнав, що примусове годування ув'язненого, який оголосив голодування, за конкретних обставин становило катування. Суд звернув увагу як на методи фізичного впливу, так і на недостатні гарантії від свавілля (медичне обґрунтування, пропорційність, документування, незалежний контроль), незважаючи на посилання влади на міркування «безпеки» та «збереження життя» [11].

Це показує, що медична безпека й безпека життя не можуть досягатися шляхом практик, які самі по собі є жорстокими, а процедурна рамка має містити чіткі стандарти медичних втручань у пенітенціарних установах.

В уже згаданих справах «Kudła v. Poland» та «Sukachov v. Ukraine» ЄСПЛ розглядає безпеку як позитивний обов'язок держави, що охоплює захист від насильства з боку інших ув'язнених, доступ до медичної допомоги, належне наглядання за психічним станом, запобігання суїцидам, ефективну систему контролю та скарг.

Таким чином, судова практика ЄСПЛ фактично наповнює змістом усі три компоненти безпеки:

- фізичний – питання площі, санітарії, технічних засобів;
- динамічний – якість роботи персоналу, запобігання насильству, моніторинг психологічного стану;
- процедурний – ефективні правила, документування, розслідування інцидентів, засоби юридичного захисту.

Українська пенітенціарна система перебуває в процесі тривалої трансформації, що посилюється умовами збройної агресії РФ. З одного боку, впроваджуються нові підходи до динамічної безпеки – через тренінги Ради Європи, оновлені модулі навчання персоналу, участь у міжнародних програмах [12].

З іншого боку, низка досліджень (І. Боднар, М. Максименко та ін.) фіксує серйозні проблеми:

- перевага «статичної» (фізичної) безпеки над динамічною й процедурною;
- орієнтація на «караульну» модель служби, недостатній розвиток комунікативних, психологічних і медіаційних навичок персоналу;
- недостатня стандартизація процедур обшуків, застосування спецзасобів, документування інцидентів;
- обмежений доступ ув'язнених до ефективних засобів юридичного захисту щодо умов тримання та активності персоналу [4, с. 95].

Рішення ЄСПЛ у справах *Sukachov, Karabet and Others, Nevmerzhitsky* тощо фактично вказують Україні на необхідність:

– модернізації фізичної інфраструктури (скорочення переповненості, закриття найбільш застарілих установ, приведення умов до мінімальних стандартів) [13];

– розбудови динамічної безпеки – через системну підготовку персоналу, зміну управлінської культури, розвиток програм праці, освіти, ресоціалізації [3];

– удосконалення процедурної рамки – чіткі правила щодо застосування сили, обшуків, дисциплінарних стягнень; належний облік, доступ до скарг; ефективні національні превентивні та компенсаційні механізми [14].

Аналіз відкритих звітів Європейського комітету із запобігання катуванням (КЗК / СРТ) та Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини дає змогу конкретизувати проблеми фізичної, динамічної та процедурної безпеки в окремих установах ДКВС України.

Зокрема, у зазначених звітах оприлюднюється інформація про порушення норми площі, неналежний санітарний стан у приміщеннях УВП та СІЗО, де утримуються засуджені й особи, узяті під варту, факти неналежного запобігання насильству й факти недотримання з боку персоналу покладених на них процедур, а саме норм відомчих нормативно-правових актів та чинного законодавства України.

Таким чином, судова практика ЄСПЛ фактично наповнює змістом усі три компоненти безпеки:

– фізичний – надмірна загрозованість приміщень, де утримуються засуджені й особи, узяті під варту, нераціональне застосування фізичної сили та спеціальних засобів у випадках, коли можливо було уникнути їх застосування, використання засобів нагляду і контролю в тих місцях, де порушується гідність і право на приватність, та інше;

– динамічний – відсутність достатньої кількості навченого персоналу, здатного формувати позитивні взаємини із засудженими й особами, узятими під варту;

– процедурний – утримання засуджених та осіб, узятих під варту, у приміщеннях з порушенням норми площі, санітарії та нена-

лежними побутовими умовами, незабезпечення належного безпечного середовища в установах, запобігання насильству та інше.

Ці випадки тісно перегукуються з підходом ЄСПЛ у справі «Karabet and Others v. Ukraine», де Суд визнав, що «зачистка» із залученням спецпідрозділів у колонії за відсутності реальної загрози безпеці становила нелюдське поводження й не могла бути виправдана посиланнями на «підтримання порядку» [10].

Наведені приклади дозволяють зробити кілька важливих висновків для оцінки фізичної, динамічної та процедурної безпеки в українських місцях несвободи:

– Фізична безпека часто розуміється винятково як охорона периметра та запобігання втечам, тоді як базові вимоги до житлових умов, санітарії, доступу до води, безпеки в надзвичайних ситуаціях (бомбосховища, пожежна безпека) залишаються невиконаними.

– Динамічна безпека в низці колоній заміщена неформальними, насильницькими практиками керування засудженими через «актив» та спецпідрозділи, що призводить до системного застосування катувань і залякування замість конструктивної комунікації й роботи з ризиками. Ця модель прямо суперечить концепції *dynamic security*, викладеній у посібниках ООН та Ради Європи [15].

– Процедурна безпека виявляється недостатньою як на рівні внутрішніх правил (обшуки, дисциплінарні стягнення, залучення спецпідрозділів), так і на рівні гарантій ефективних скарг і розслідувань. Блокування доступу моніторів і адвокатів, примушування засуджених відмовлятися від скарг, затягування або імітація розслідувань суперечать процесуальним зобов'язанням держави за ст. 3 ЄКПЛ, сформульованим, зокрема, у справах *Kudła v. Poland*, *Sukachov v. Ukraine* та *Karabet and Others v. Ukraine*.

Висновки. Фізична, динамічна та процедурна безпека є взаємодоповнювальними елементами єдиної системи, спрямованої не тільки на запобігання втечам і заворушенням, а й на забезпечення прав людини в місцях позбавлення волі. Однібічне посилення лише фізичних бар'єрів без належної динамічної та процедурної складових призводить до зростання ризиків порушення ст. 3 ЄКПЛ.

Міжнародні стандарти (ЄСПП, Правила Манделі, керівництва ООН і Ради Європи) та практика ЄСПЛ формують чіткі орієнтири: мінімально необхідні й пропорційні заходи безпеки, повага до гідності, ефективні процедури й засоби правового захисту, орієнтація на реабілітацію і ресоціалізацію, а не на «каральну ізоляцію».

Для України ключовими викликами залишаються застаріла інфраструктура, залишки «каральної» культури управління, недостатній розвиток динамічної безпеки й слабкість процедурних гарантій від свавілля. Рішення ЄСПЛ у справах *Sukachov, Karabet and Others, Nevmerzhitsky* та інші системно вказують на необхідність глибоких перетворень у пенітенціарній сфері.

Список використаних джерел

1. European Prison Rules. URL: https://rm.coe.int/european-prison-rules-978-92-871-5982-3/16806ab9ae?utm_source (дата звернення: 20.01.2026).

2. The revised United Nations Standard Minimum Rules for the Treatment of Prisoners (Nelson Mandela Rules). URL: https://cdn.penalreform.org/wpcontent/uploads/2016/01/PRI_Nelson_Mandela_Rules_Short_Guide_WEB.pdf?utm_source (дата звернення: 20.01.2026).

3. Handbook on Dynamic Security and Prison Intelligence. URL: https://www.unodc.org/documents/justice-and-prison-reform/UNODC_Handbook_on_Dynamic_Security_and_Prison_Intelligence.pdf?utm_source (дата звернення: 20.01.2026).

4. Боднар І. В. Забезпечення безпеки в установах виконання покарань. *Науковий вісник Сіверщини. Серія: Право*. 2021. № 1 (12). С. 92–102.

5. Case of Kudła v. Poland (Application no. 30210/96) Judgment Strasbourg 26 October 2000. URL: <https://hudoc.echr.coe.int/eng#%7B%22itemid%22:%5B%22001-58920%22%5D%7D> (дата звернення: 20.01.2026).

6. Sukachov v. Ukraine. Judgment 30.1.2020 [Section V]. URL: <https://hudoc.echr.coe.int/ukr#%7B%22itemid%22:%5B%22002-12707%22%5D%7D> (дата звернення: 20.01.2026).

7. Європейський комітет з питань запобігання катуванням та нелюдському або такому, що принижує гідність, поведженню чи покаранню. URL: <https://www.coe.int/en/web/cpt> (дата звернення: 20.01.2026).

8. Application of dynamic security in places of imprisonment: methodological manual. Vilnius, 2023. URL: <https://www.europis.org/wp>

content/uploads/2023/10/Dynamic-Security-Handbook.pdf?utm_source (дата звернення: 20.01.2026).

9. Мінімальні стандартні правила поводження з в'язнями. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_212#Text (дата звернення: 20.01.2026).

10. Case of Karabet and Others v. Ukraine Judgment Strasbourg 17 January 2013. URL: [https://hudoc.echr.coe.int/fre#{%22itemid%22:\[%22001-115886%22\]}](https://hudoc.echr.coe.int/fre#{%22itemid%22:[%22001-115886%22]}) (дата звернення: 20.01.2026).

11. Case of Nevmerzhitsky v. Ukraine (*Application no. 54825/00*) Judgment Strasbourg 5 April 2005. URL: [https://hudoc.echr.coe.int/eng#{%22itemid%22:\[%22001-68715%22\]}](https://hudoc.echr.coe.int/eng#{%22itemid%22:[%22001-68715%22]}) (дата звернення: 20.01.2026).

12. Онлайн-тренінги з динамічної безпеки для співробітників Управління кримінальних справ. URL: https://www.coe.int/en/web/kyiv/home/asset_publisher/Pur4r4szNjUn/content/online-trainings-on-dynamic-security-for-the-criminal-executive-directorate-personnel?utm_source (дата звернення: 20.01.2026).

13. ЄСПЛ засуджує умови утримання під вартою в Україні та Франції. URL: https://eulawlive.com/ecthr-condemns-detention-conditions-in-ukraine-and-france/?utm_source (дата звернення: 20.01.2026).

14. Процесуальні зобов'язання, встановлені Європейським Судом з прав людини, щодо фізичних умов утримання під вартою та переповненості в'язниць. URL: https://www.prisonlitigation.org/articles/procedural-obligations-detention-conditions/?utm_source (дата звернення: 20.01.2026).

15. Human Rights in Ukraine. URL: <https://archive.khpg.org/en/1608809217> (дата звернення: 20.01.2026).

Olefir L.,

PhD in Law, Associate Professor Department of Formation and Development Professional Competence of the Personnel of the State Criminal and Executive Service of Ukraine, Institute of Professional Development, Penitentiary Academy of Ukraine, Chernihiv, Ukraine
ORCID: 0000-0003-4565-8968;

Lilikovych P.,

PhD in Public Administration, Associate Professor of the Department of Formation and Development of Professional Competence of the Personnel of the State Criminal and Executive Service of Ukraine, Institute of Professional Development, Penitentiary Academy of Ukraine, Chernihiv, Ukraine
ORCID: 0009-0007-7638-9445;

Yevseienkov T.,

Senior Lecturer of the Department of Formation and Development Professional Competence of the Personnel of the State Criminal and Executive Service of Ukraine, Institute of Professional Development, Penitentiary Academy of Ukraine, Chernihiv, Ukraine
ORCID: 0000-0003-0801-3490

**PHYSICAL, DYNAMIC AND PROCEDURAL SECURITY
IN PLACES OF DEPRIVATION: INTERNATIONAL
STANDARDS, ECHR PRACTICE AND
UKRAINIAN CONTEXT**

The article provides a comprehensive analysis of physical, dynamic, and procedural security in places of deprivation of liberty through the lens of international standards, the case law of the European Court of Human Rights, and the contemporary Ukrainian context of penitentiary system reform. It substantiates that security in penal institutions cannot be reduced solely to perimeter control and the application of isolation-repressive measures; rather, it should be understood as an element of the State's positive obligations to ensure human rights, in particular the prohibition of torture and inhuman or degrading treatment under Article 3 of the European Convention on Human Rights.

The study examines the provisions of the European Prison Rules, the Nelson Mandela Rules, documents of the United Nations and the Council of Europe, as well as key ECtHR judgments (Kudla v. Poland, Sukachov v. Ukraine, Karabet and Others v. Ukraine, Nevmerzhitsky v. Ukraine), which clarify the content of physical, dynamic, and procedural security. Based on materials from national and

international monitoring bodies, the article highlights typical problems of Ukrainian places of detention, including outdated infrastructure, the predominance of a "force-based" response model, a deficit of dynamic security, and the insufficiency of effective procedural safeguards.

It is concluded that the three-component security model constitutes an effective tool for assessing the compliance of national penitentiary practice with international standards and should serve as a methodological foundation for further reforms aimed at combining an adequate level of security with respect for human dignity and the rights of persons deprived of liberty.

Key words: places of deprivation of liberty, physical security, dynamic security, procedural security, international standards, European Court of Human Rights, prohibition of torture, penitentiary reform in Ukraine.

References

1. Council of Europe (2006), *European Prison Rules*, available at: <https://rm.coe.int/european-prison-rules-978-92-871-5982-3/16806ab9ae> (accessed 20 January 2026).
2. United Nations (2015), *The revised United Nations Standard Minimum Rules for the Treatment of Prisoners (the Nelson Mandela Rules)*, available at: https://cdn.penalreform.org/wpcontent/uploads/2016/01/PRI_Nelson_Mandela_Rules_Short_Guide_WEB.pdf (accessed 20 January 2026).
3. United Nations Office on Drugs and Crime (UNODC) (2015), *Handbook on Dynamic Security and Prison Intelligence*, available at: https://www.unodc.org/documents/justice-and-prison-reform/UNODC_Handbook_on_Dynamic_Security_and_Prison_Intelligence.pdf (accessed 20 January 2026).
4. Bodnar, I. V. (2021), "Ensuring security in penal institutions", *Scientific Herald of Sivershchyna. Series: Law*, № 1 (12), pp. 92–102.
5. European Court of Human Rights (2000), *Case of Kudla v. Poland* (Application no. 30210/96), Judgment of 26 October 2000, available at: <https://hudoc.echr.coe.int/eng#%7B%22itemid%22:%5B%22001-58920%22%7D> (accessed 20 January 2026).
6. European Court of Human Rights (2020), *Sukachov v. Ukraine*, Judgment of 30 January 2020, available at: <https://hudoc.echr.coe.int/ukr#%7B%22itemid%22:%5B%22002-12707%22%7D> (accessed 20 January 2026).
7. Council of Europe (n.d.), *European Committee for the Prevention of Torture and Inhuman or Degrading Treatment or Punishment (CPT)*, available at: <https://www.coe.int/en/web/cpt> (accessed 20 January 2026).
8. EuroPris (2023), *Application of dynamic security in places of imprisonment: methodological manual*, Vilnius, available at: <https://www.europris.org/wp-content/uploads/2023/10/Dynamic-Security-Handbook.pdf> (accessed 20 January 2026).

9. United Nations (1955), *Standard Minimum Rules for the Treatment of Prisoners*, available at: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_212#Text (accessed 20 January 2026).

10. European Court of Human Rights (2013), *Case of Karabet and Others v. Ukraine*, Judgment of 17 January 2013, Strasbourg, available at: [https://hudoc.echr.coe.int/fre#{%22itemid%22:\[%22001-115886%22\]}](https://hudoc.echr.coe.int/fre#{%22itemid%22:[%22001-115886%22]}) (accessed 20 January 2026).

11. European Court of Human Rights (2005), *Case of Nevmerzhitsky v. Ukraine* (Application no. 54825/00), Judgment of 5 April 2005, Strasbourg, available at: [https://hudoc.echr.coe.int/eng#{%22itemid%22:\[%22001-68715%22\]}](https://hudoc.echr.coe.int/eng#{%22itemid%22:[%22001-68715%22]}) (accessed 20 January 2026).

12. Council of Europe (n.d.), *Online trainings on dynamic security for the Criminal Executive Directorate personnel*, available at: https://www.coe.int/en/web/kyiv/home//asset_publisher/Pur4r4szNjUn/content/online-trainings-on-dynamic-security-for-the-criminal-executive-directorate-personnel (accessed 20 January 2026).

13. EU Law Live (2020), *ECtHR condemns detention conditions in Ukraine and France*, available at: <https://eulawlive.com/ecthr-condemns-detention-conditions-in-ukraine-and-france/> (accessed 20 January 2026).

14. Prison Litigation Network (n.d.), *Procedural obligations established by the European Court of Human Rights regarding physical conditions of detention and prison overcrowding*, available at: <https://www.prisonlitigation.org/articles/procedural-obligations-detention-conditions/> (accessed 20 January 2026).

15. Kharkiv Human Rights Protection Group (n.d.), *Human rights in Ukraine*, available at: <https://archive.khpg.org/en/1608809217> (accessed 20 January 2026).

Дата першого надходження статті до видання: 21.01.2026.

Дата прийняття статті до друку після рецензування: 23.01.2026.

Дата публікації (оприлюднення): 21.04.2026.